

SVOBODA

PRAVIČNOST

MIR

BOJEVNIK

Leto IV., št. 11-12

V Ljubljani, dne 15. decembra 1934.

Cena Din 1.—

Na Oplenac!

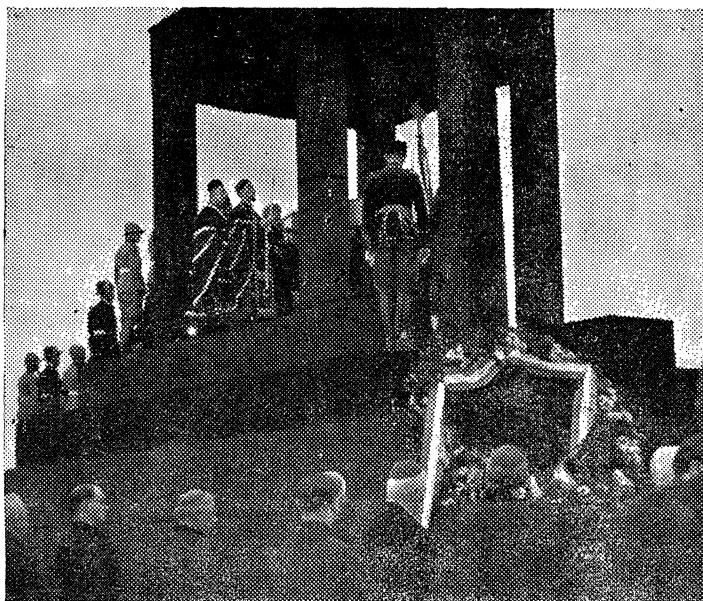
Množice hite, da se poklonijo junaku-vitezu na njegove zadnjem počivališču. Zato je prav in primerno, da se zbero tudi slovenski bojovníki in skupno odidejo na pot, da na grobu kralja-mučenika pomolijo za večni pokoj njegove duše in prisežejo vnovič zvestobo svoji domovini in svojemu narodu.

Namerava se organizirati poseben vlak.

Odhod in natančen spored se bosta še objavila. Splošno mnenje je, naj bi se potovanje na Oplenac vršile spomladi. Celotni stroški bodo znašali 200 Din. Skupine pozivljamo, da že sedaj osnujejo posebne odseke, ki naj zbirajo denarna sredstva, tovariši naj pa začnejo takoj tedensko ali mesečno prispevati majhne zneske, da se do spomladi zbere določena vsota. Tako se bodo prispevki lažje zbrali ob tej gospodarski krizi.

Tovariši, mislite že sedaj na potovanje na Oplenac, da bo udeležba častna in veličastna!

Geslo naj bo: vsi na grob viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja!

Njegova poslednja pot

Marsejske ulice in ceste so se kar nenadoma izpremenile iz cvetja in vriska v strah in grozo. Atentator je opravil svojo strašno nalogo — in v tistem hipu je moral tudi skleniti s svojim življenjem. Vrisk mesta se je hipno izpremenil v strah, srd, zmedo, tugo. Marsej, Marsej! Mesto uživanja, beznic, brlogov kriminalnih tipov, mesto grehote. 1200 mož policije je bilo tisti dan zbranih v Marseju, 150 najboljših detektivov in pa 60 stražnikov na konjih — a ves ta ogromni aparat ni mogel preprečiti atentata! Je pa že drugega kova naša beograjska varnostna straža!

Naš vladar je stopil na zavezniška tla, in vsa Francija se je cdela v praznično, da ga sprejme kot pravega kralja in zvestega zaveznika. In mi verujemo v iskreno bol prijateljskega francoskega naroda, ki je moral 24 ur po sprejemu vrniti svojega velikega gosta na rušilec »Dubrovnik« — mrtvega.

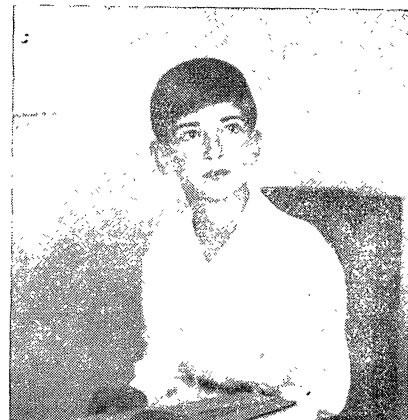
In vse tisto, kar se je dogajalo potem na poslednji poti Velikega Blagopokojnika od Splita do poslednje postaje na Oplencu, je nepopisno. Svet še ni videl nekaj tako silnega, tako čudovitega, iskrenega; svetovna povestnica ne premore za kakim vladarjem toliko solz, toliko pretresljivih scen, toliko tugovanja. Ne deputacije posameznih pokrajin in stanov, ne zastopniki banovinskih oblasti, vojske in mornarice, ne le zastopstva vseh mogočih organizacij in društev in ne le tuji monarhi in predstavniki držav, ne le oddelki tujih vojsk, ne le vsi ti in ti, ampak ves narod se je zgrnil ob svojem ljubljenuem kralju, vsi trije bratje so prišli v velikih družinah in poklekli ob svojem mrtvem vladarju. Ljudske množice so padle na kolena! Svet je strmel, nekaj takega še ni doživel.

Trdi kmetje, ojekleneli borci iz balkanske in svetovne vojne, so klečali prepadeni, jokali. In vse to verno ljudstvo je stalo kakor zlomljeno in je padlo na kolena, jokalo, ihtelo. In tu je sila, bolj kot v paradnih marših vojske, v ihtu in klečanju ljudskih množic je sila države in njene obrambe. Pred tem klečanjem so ostrmeli tuji oblastniki, pred klečečo in ihteko množico so se zdobile temne nakane sovražnikov.

Dve sto tisoč vernikov pri pogrebu v Beogradu, a 13 milijonov državljanov je bilo v duhu prisotnih ob krsti kralja, utripalo v boli in tugi, a po vsej Evropi je sočuvstvovalo gotovo 30 milijonov ljudi z našo tugo.

Pokonci glave! V naši veliki nesreči se je izkazalo, da imamo mnogo, mnogo prijateljev, za kar se imamo zahvaliti intenzivnemu delovanju našega Blagopokojnika. Pokojno snivaj v svoji mučeniški zemlji, zvesti nje Bojevnik! Počivaj v miru, veliki Pobornik miru!

Čuvajmo Jugoslavijo! In božja Previdnost jo čuvaj, njo in njenega mladega kralja! Edino uteho v naši nesreči.

Morilci

In zdaj so nam ubili še kralja. Peter Keleman je bil samo krvava sekira v rokah zločincev; krvava sekire so dalje Rajič, Kvaternik, Pavelič in vsi ostali »ustaši« žalosnega imena. Vsi so bili več ali manj plačano orodje, masno plačano in nagrajeno od naših krvavih sovragov.

Naša delegacija je vložila pritožbo na društvo narodov. Ta obtožba je oprta na številne dokaze, ki jasno izpričujejo krivdo Madžarske na marsejskem zločinu.

In medtem je odločitev že padla. Približno tako kot smo pričakovali. V tako zvanem »sporazumu«, ki so ga vse članice Sveta društva narodov sprejele soglasno, je najostrejša točka sledeča: »... ugotavljajoč slednjič, da ima madžarska vlada, v svesti si svoje polne mednarodne odgovornosti, dolžnost, da brez omahovanja izda ali povzroči vse potrebne kazni za vse one oblasti, katerih krivda bo dognana.« Tako so torej sodili enega izmed glavnih krivcev atentata.

Pomni, da se „Bojevnik“ vzdržuje zgolj iz naročnine!

Še vedno gospodarska stiska

Svet je dandanes res zelo poslušen, pokoren, skromen, potrpežljiv in z vsem zadovoljen! Zdi se ti, da so vsi ljudje taki, ki bi nastavili še levo lice, ko jih bijejo po desnem. Vsaj pri nas je tako! Tako smo se že navadili na gorje, ki nas stiska, da bi menda bili prav nesrečni, ako bi bilo na svetu boljše.

Še se da mnogo popraviti, treba je samo, da se začne z resnim delom za gospodarsko obnovo. Pri tem mora najprej začeti država, kajti v njenem gospodarstvu je mnogo slabega in se mora najprej popraviti. Treba je v državnem proračunu znižati ali pa v celoti črtati one postavke, ki za državno življenje niso neobhodno potrebne in ki se morajo vzdrževati iz lastnih sredstev brez pomoči države. Zlasti morajo državna gospodarska podjetja prinašati dobiček, s katerim naj se krije vsaj deloma vse ono, kar rabijo državljani za svojo obrambo, napredek, gospo-

Skupine bojnikov imajo: redne, podporne, ustanovne in častne člane.

Redni član je lahko vsak bivši vojak, državljan kraljevine Jugoslavije, ki se je udeležil svetovne vojne in poznejših osvobodilnih bojev, ter oni, ki je odslužil kadrski rok. Podporni član je oni, ki plača po običnem zboru določeno podpornino. Ustanovni član je oni, ki plača enkrat za vselej ustanovnino, katero določi za vsakih pet let občni zbor. Častne člane imenuje občni zbor za društvene ali druge obče koristne zasluge. Častni člani ne plačujejo članarine, podpornine ali ustanovnine. Redne, podporne in ustanovne člane sprejema odber. Protij odklonitvi ni priziva.

darstvo, izboljšanje življenjskih priilk in prosveto. Tudi davki naj se opredelijo po strogo določenih zakonih in odmerjajo res po resnični in natančni oceni premoženja. Uredi naj se točno naš izvoz in uvoz, domača obrt, industrija in trgovina naj se upoštevata najprej, šele potem naj se uvažajo tuji izdelki, ako domače zaloge ne zadostujejo. Prav posebno naj se pa izvede, utrdi in podpira zadružništvo, ki edino more v naših razmerah rešiti zavoženo gospodarsko stanje. Vse državljane more prešinjati misel skupnosti, nakopičenje premoženja v nekaterih osebah se mora za vsako ceno preprečiti, vsakdo mora prispevati svoj delež za ozdravljenje in izboljšanje današnje gospodarske stiske, prednjačiti pa mora državna oblast, ki naj z omejitvijo dohodkov najvišjim njenim služabnikom, s črtanjem vseh nepotrebnih izdatkov za službena potovanja in za državne dobave ter z organizacijo državnih del privede sedanje gospodarsko stanje v pravi tir. Le tako je mogoče, da se bodo pri nas razmere izboljšale v zadovoljstvo in procvit naroda in države!

R. W.

Da bo bolje . . .

Šestnajstič smo letos 11. novembra obhajali oni svečani trenutek, ko je prenehala vojna vihra, ko se je pomiril svet, ko je prekel vojno kot sredstvo za medsebojno obračunavanje držav in narodov. Vsa vojskujoča se ljudstva so hotela mir za vsako ceno, široke plasti narodov so se oprijele mirovnih gesel, ki jih je razglasil veliki ameriški državnik, predsednik Združenih držav Severne Amerike Wilson v svojih znamenitih 14. točkah. Žal, da so se v mirovnih pogojih njegovi predlogi in nasveti le malo upoštevali, kar je povzročilo po sklepu mirovnih diktatov nebroj nesoglasij med evropskimi državami. Vsa ta nesoglasja in nesreče iz mirovnih diktatov se vlečejo kot mora ves čas, vso dobo teh šestnajstih let med evropskimi narodi. Posledice teh krivic, ki so jih zadale določbe mirovnih diktatov, režejo kot meč v telesa evropskih narodov in držav, posledice teh krivic so bili nešteti umori mnogih evropskih državnikov. Strašno je spoznanje, da smo po šestnajstih letih izza svetovne vojne v mrzličnem strahu in trepetu, da vnovič ne izbruhne strašno svetovno klanje. hujše od vseh dosedanjih. Vsaj mrzlično oboroževanje vseh držav kaže na to; namesto da bi se milijarde, ki jih požre moloh oboroževanja, porabile za kulturne in civilizacijske namene, držav in narodov, se jih meče v nenasitno žrelo vojne industrije in mednarodnega vojnega kapitala.

Slovenci z žalostjo in strahom gledamo krivico, ki so nam jo mogočnjaki storili, toda zavedamo se, da smo v pravici in da bo naša pravica tudi zmagala. Seveda se bo to zgodilo le, ako ostanemo samozavestni in ponosni, da se v polni meri zavedamo svojega jezika in svoje narodnosti. Že od nekdaj imamo v vseh panogah znanosti in umetnosti svoje zastopnike in odlične predstavnike, ki prav nič ne zaostajajo za onimi velikimi narodi, smelo lahko trdimo celo, da imamo procentualno več duševnih velikanov kakor veliki narodi. Priznani smo tudi kot inteligenten narod, ki je s svojimi revnimi in majhnimi sredstvi ustvaril velika in svetovna dela. Vsi, ki nas poznajo, smatrajo Slovence za nadarjen in sposoben narod, pri nas je izobrazba na visoki stopinji, nimamo skoro nič analfabetov. To so dejstva, s katerimi se prav lahko kosamo z velikimi narodi. Nočemo se hvaliti in poviševati, treba pa je, da je vendar enkrat konec lastnega poniževanja in zaničevanja. Če imajo drugod mali narodi svoje kulture in politične pravice, celo svoje države, zakaj jih ne bi imeli Slovenci v vseh državah, kamor so jih dodelili mirovni diktatorji po svetovni vojni.

Moramo pa se zavedati, da mora vsak narod preživeti vse gorje in da mu drugi ničesar ne podarijo. Vsega tega smo se premalo zavedali in se vedno zanašali na druge, ki naj nam dajo vse, kar potrebujemo. V tej veliki zmoti smo izgubili Koroško pa tudi Goriško. Nismo bili dovolj politično in narodnostno zavedni, nismo mogli naš narod tako prekvasiti z duhom medsebojne vzajemnosti in narodne skupnosti, kakor bi bilo potrebno, da bi

mogli staviti svoje zahteve takrat, ko je bil zato čas. Medsebojne domače politične razprtije, pohlep po oblasti nad svojimi sorodniki in klanjanje tujim gospodarjem so ubile med nami še tisto malo narodne zavesti, kar je bilo med nekaterimi poedinci. Zato je moralo priti do popolne razcepljenosti našega ozemlja, ker nismo znali dovolj odločno, četudi z orožjem, zastaviti vse svoje sile za rešitev naše zemlje in osvoboditev ter združitev vseh delov našega naroda. Zato je moral priti tudi Rapallo, katerega žalostni spomin tudi novembra obhajamo in ki je zapečatil našo usodo.

Tudi drugi narodi so doživeli velike nesreče v svojem narodnostnem in državnem življenju. Omenjamo naj samo Irsko in Poljsko. Tisoče žrtev je dalo življenje za svobodo svoje dežele, najboljši so bili izgnani, država razkosana. Toda niso klonili in dosegli so svojo pravico. Zato tudi mi ne smemo obupati, temveč delati z vsemi silami, da se popravi to, kar nam je preteklost zagrešila. Treba je iti preko domačih medsebojnih prepirčkov, z ljubeznijo in vztrajnostjo izpopolnjevati svoj jezik, vse naše časopise mora vztrajati pri domači besedi, v čisti pravilni slovenščini, kakor so jo čislali, izoblikovali in visoko povzdignili naši očetje in dedje. Naša mladina naj bo prežeta velike ljubezni do svojega naroda in svojega jezika, naj bo nositeljica narodne ideje kot v preteklosti, izogiba naj se različnih internacionalnih židovskih pokretov, ki so usmerjeni predvsem v to, da ubijejo naš jezik in našo narodnost.

Bojevniki smo se potegovali vedno za pravice našega ljudstva, dasi smo bili več ali manj prezirani in od nekaterih »slovenskih« časopisov celo napadeni. Vendar smo šli vedno ravnno začrtano pot, ne oziraje se, ali je komu prav ali ne, vedno smo se zavedali, da smo sinovi slovenskih mater ter da moramo slovensko izročilo spoštovati in ob vsaki priliki zastopati. To smo dolžni tudi vsem onim junakom, ki so padli na slovenski zemlji ob Soči in na Krasu, kjer so branili slovensko zemljo pred opustošenjem in razdejanjem. Zastavili bomo vse sile in uporabili vsa sredstva, da bo naš slovenski narod zedinjen in združen, ker zaupamo v pravico, ki naj prinese tudi onim delom našega naroda pravo svobodo, trajen mir in pravično ureditev v krogu drugih evropskih narodov. To je naša nezlomljiva vera v bodočnost, od nas je pa odvisno, da zaenkrat s podvojenimi močmi brez razlike političnega prepričanja in strankarske pripadnosti na kulturnem in gospodarskem polju pripravimo pogoje za našo skupnost, da v zunanjem svetu pred sosedi in brati pokažemo svojo zrelost in popolno soglasnost v narodnostnem vprašanju. Le tako smemo upati na popolno zedinjenje v bodočnosti, le tako bomo zadovoljnejši, le tako nam bo vsem boljše...

R. W.

Poravnajte letošnje naročnino po ček. nakaznici štev. 13.051

Pred dvajsetimi leti

Svetovna vihra je takoj v prvih mesecih izbruhnila s polnim plamenom, ki se je razžareval s posebno silovitostjo s prebojem nemških armadnih zborov skozi nevtrarno Belgijo. Po siloviti bitki ob Marni so navali na zapadnem bojišču popustili, a zlomljeni nemški polki se zarili v zakope. Po tem svojem prvem velikem neuspehu so Nemci vrgli vso svojo udarno ost proti vzhodu. In tu je zadala pri Mazurskih jezerih strašen sunek ruski armadi. In tudi tu ne more štetiti Nemčija neverjetnega uspeha zgolj svoji oboroženi sili, ampak vojni zvijači, ki je ugonobila tako strahotno število krotkih ruskih vojakov.

Da, neverjetnega ruskega poraza pri Tannenbergu ob Mazurskih jezerih je bila v prvi vrsti kriva nemška zvijača (v ruskega štabnega častnika preoblečen nemški oficir, ki je poletel z aeroplanom do ruskega generala in mu predal falzificiran ukaz), v drugi vrsti pa so zakrivili ta strašni poraz ruski vojskovodje sami, ki so z neverjetno lahkomi-selnostjo pognali v močvirje pet svojih armadnih zborov, to je četrt milijona ljudi. Dve tretjini tega so uničile krogle nemške Hindenburgove armade in pogoltnilo močvirje,

ostala tretjina se je rešila z begom iz Vzhodne Pruske, toda je morala biti za dalje časa izločena iz vojevanja. Popolnoma poraženi so bili 8., 15. in 23. ruski armadni zbor, le prvi in polovica šestega sta se rešila čez mejo. Od zbornih poveljnikov sta našla tukaj junaško smrt bivši ruski vojni minister Samsonov ter general Pestič, ki se je odlikoval nekoč v rusko-japonski vojni. Trije drugi zborni poveljniki so bili ujeti, a neki štabni načelnik se je ustrelil, preden so ga ujeli Nemci.

Nepremišljeno, nespretno rusko vodstvo je pognalo svoje dobre vojake v past Mazurskih jezer. Bila je to največja žaloigra ruske vojske v veliki vojni. Na eni strani Hindenburg, od sile spreten in pretkan vojskovodja, na drugi strani pa lahkoverno vodstvo in nemški oficirji in špijoni v ruski vojski. Malenkost, bi rekel kdo, saj je štela tedaj ruska oborožena sila 44 armadnih zborov; če se jih pogrezne v močvirje tri in pol, jih ostane še vedno štirideset in pol. Morda je računil tako sam tedanji generalisimus Nikolaj Nikolajevič.

Poglejmo zdaj še nekoliko, kako je bilo tedaj v Galiciji. Rusi prodirajo polagoma proti trdnjavi Przemysl, avstrijske čete jih skušajo zadrževati, a ustaviti jih ni mogoče. Čujmo, kaj pravi tedanje a.-o. uradno poročilo: »Dne 16. septembra so se pokazali prvi Rusi v okolici trdnjave Przemysl. Bili so to oddelki kozaških čet, ki so se skoraj boljše približevali. Šele pozneje se je prikazala tudi infanterija in kavalerija. Nabrala se jih je velika masa, ki je počasi obkolila pas trdnjavijskih fortov z železnim obročem. Ker je pa naša posadka poizkušala skoraj vsak dan z izpadi, je to zelo oviralo približevanje sovražnika našim fortom. Vsak korak k trdnjavi so si morali Rusi odkupiti s krvjo. Uradno se ceni, da so izgubili Rusi v teh bojih 40 tisoč mož, ki so padli.«

Poročilo 8. oktobra: »Vsled prodiranja naših čet so bili premagani včeraj Rusi na cesti proti Przemyslu zahodno od Dynowa. Tudi Rzeszow smo zopet pridobili. Ponovni ljuti napadi na Przemysl so bili odbiti. Sovražnik je imel več tisoč mrtvih in ranjenih. V zmagovitih bojih pri Marmaroš-Sigetu so tekmovali v hrabrosti ogrski in vzhodnogališki črnovojniki s poljskimi legijonarji.«

Ogrske ravnine je tedaj neusmiljeno teptala ruska konjenica, a za njo prodirala pehota. Medtem je pa pričela a.-o. protiofenziva ob Sanu, ki je prisilila Ruse, da so opustili obleganje Przemysla, ki ga je branil general Kusmanek. In tudi z ogrskih ravnin so umaknili svoje čete. Kakor pravi a.-o. uradno poročilo, so po odhodu Rusov iz Marmaroš-Sigeta »prvi izmed avstrijskih vojakov zasedli mesto poljski legijonarji«.

Žal, da ne premoremo tudi tedanjih ruskih vojnih poročil.

11. oktobra: »Naše hitro prodiranje ob Sanu je oprostilo Przemysl pred sovražno obkolitvijo. Naše čete so na pohodu in trdnjavo.« 13. oktobra: »Boji vzhodno od Chyrova še trajajo, naša kavalerija je vrgla eno kazaško divizijo proti Drohobycz. V Karpatih smo zavzeli po štiridnevih bojih Torony ter zasledujemo Ruse proti Wyszokowu. Izgube Rusov pred Przemyslom so bile strašne. Neposredno pred trdnjavijskimi utrdбами so ležali celi griči mrličev in po žičnih ovirah so viseli. Število samo onih mrtvih, ki so ležali tesno ob trdnjavi, je znašalo 15 tisoč mož. Koliko pa jih je ležalo zunaj v gozdovih! Na neki krompirjevi njivi so ležali celi bataljoni mrličev.« — 20. oktobra 1914.: »Trdovratno se branijo Rusi na črti San-Stari Sambor, kjer so se utrdili in se vrše pravcati trdnjavski boji.« — 25. oktobra: »Od Pruta gre bojna črta mimo Nadworne čez Bole-slav in Stryj. Naše čete se na celi črti bližajo Dnjestru. Na Ruskem Poljskem so Rusi zbrali ogromna ojačanja ter jeli na celi črti Ivangorod-Varšava-Novogeorgijevsk prodirati proti avstro-nemškim armadam.« — 6. novembra: »Ob Sanu se boji nadaljujejo.« — 13. novembra: »Srednjo Galicijo so naše čete izpraznile z ozirom na velike operacije avstro-

nemških armad, ki se sedaj pripravljajo. Przemysl je zopet obkoljen. Tudi iz Krakova se je moralo izseliti civilno prebivalstvo, oblasti so se preselile v Olomuc.« — 25. novembra: »V Karpatih smo iz višjih ozirrov prepustili nekaj prelazov, ter so večji ruski oddelki udrli na Ogrsko.« — 1. decembra 1914: »Živahno vojno gibanje in krvavi boji v Karpatih. Črnovice so naše čete izpraznile.« — 8. decembra: »Boji v Karpatih se nadaljujejo. Rusi so se deloma umaknili za gorska pobočja na gališko stran.« — 20.—27. decembra: »Rusi so poslali v Galicijo znatna ojačenja. Znova so udrli čez Karpate in upadli v doline reke Nagy in Ung. Ravno o Božiču so Rusi z veliko premočjo napadali na črti Krosno-Jaslo-Dunajec ter se polastili kotlin Jasno in Krosno. Na Ruskem Poljskem gre naša fronta ob Nidi in Pilici. Od 11. do 20. decembra smo ujeli 43 tisoč(?) Rusov.« — 29. decembra 1914 do 5. januarja 1915: »V zapadni Galiciji se je ruska ofenziva med Tarnowom in Gorlicami razbila ob odporu in protiofenzivi naših čet. Južno od Gorlic smo osvojili važno gričevje. V Karpatih so se naše čete iz uzoškega, hyskovskega in duklanskega prelaza umaknile čez gorske grebene. Boji v Bukovini. Na Ruskem Poljskem se branimo.«

Božič 1914! Kako je približno izgledal Galiciji in Karpatih, zgovorno pričajo gornja vojna poročila, ki so sicer uradna in kratkobesedna, a vendar mnogo povedo. Mnogi niso niti vedeli za Božič, niso ga občutili niti v sanjah. Bilo je kar večno gibanje in premikanje, brez odmora in oddiha, praske, borbe, napor, natezanja. Tu in tam pa je bil tudi mir, nekako nedogovorjeno premirje, morda iz spoštovanja do praznikov. In premnog fant in mož se je tistnil v svojem blatnem zaklonu pa pisal pismo pa nagnel vanj vzdihov in toplih pozdravov, spominov in želj. Ah, kako bi bilo prijetno v toplem domačem zapečju pripovedovati vojne doživljaje iz Galicije! Premnogemu se je tudi utrnila solza ob bridkem domotožju.

Poglejmo še, kako je bilo v obleganem Przemyslu o Božiču 1914. Kakor znano, so Rusi trdnjavski posadki za Božič voščili vesele praznike in zagotovili, da jim jih ne bodo kalili. Rusi so besedo držali in na njihovi strani ni v božičnih dneh padel noben strel. In trdnjavska obramba je izkazala Rusom hvaležnost pa posvetila ruski Božič 6. januarja s premirjem. Rusko in avstrijsko moštvo si je izmenjalo celo nekaj božičnih darov.

Sklenemo: tako miroljubnih in poštenih »sovražnikov« v svetovni vojni, kakor so bili Rusi, jih je bilo res malo. V njih je bilo pristno slovansko srce.

Človek, bodi človek v polni meri.

Zelo dobro dene v teh časih vsakovrstnih kriz, največ pa krize verske zavesti, krize religioznosti, krize Boga, globoke, strašne, tragične, če naletiš na taka dejanja, ki nas dvigajo, krepe, tlažijo in vžigajo nove nade, da človeštvo ni in tudi ne bo doživelo **popolnega bankrota**. Navedimo nekatera taka fakta, da tudi nam duša ne bo klonila. Čudovit primer nepopisnega junaštva in požrtvovalnosti so nudili pred kratkim rudarji v Gresfordu na Angleškem. Skoraj 40 ur so reševalci rudarji delali v goreči jami. Neznosna vročina jim je posmodila lase in obrvi. Tla so bila vroča, da so se jim vnmali podplati. Kdor je padel, se je strahovito opeknel ter se je le s pomočjo tovarišev mogel vrniti na beli dan. In ko so nekateri spodaj v goreči jami omagali in prišli na dan, so se iz množice čakajočih rudarjev **prostovoljno oglašale stotine drugih**, ki so bili takoj pripravljeni iti na pomoč, čeprav je vsakdo vedel, v kakšen pekel se podaja. Vedno so nosili mimo njih ranjene in mrtve reševalce, ki so se poškodevali in opekli pri reševalnem delu. Vsi so vedeli za usodo prvih treh junakov, ki so prvi po katastrofi planili v jamo na pomoč in ki so jih na dan prinesli mrtve. In vključ temu so se oglašali vedno novi in zopet novi, samo da bi mogli pomagati tovarišem tam spodaj... Stene, tla, strop vse je žarelo. Kar so reševalci v tej vročini pre-

stali, ni moč popisati. Kljub najidealnejši požrtvovalnosti je zgubilo življenje preko 270 mož... Pred temi novodobnimi Samarjani obledela celo vojno tovarištvo in kako osramočeni morajo stati pred temi junaki vsi tisti, ki venomer vekajo in tarnajo, češ, kako hudo je na svetu, ker nimajo več one patriarhalne komoditete nekdanjih časov, ker jih reveži in brezposelni venomer vznemirjajo v njihovem idiličnem miru in jok lačnih otrok in tarnajočih vdov udarja kot rezek disakord na njihova s pavolo blaženega uživanja zamašena ušesa. V divjih plamenih se nahaja ves svet... Vsi na krov, kot ti rudarji, na neustrašeno in vse ovire premagujoče delo!

Skoro takrat, ko je rušilec »Dubrovnik« peljal našega blago pokojnega vladarja v ono usodepolno francosko mesto, so parniki malone vseh pomorskih držav Evrope nosile na svojem krovu odlične zastopnike žive krščanske zavesti in močnega krščanskega ponosa v Buenos Aires v Južno Ameriko, kjer se je vršil veličastni evharistični kongres. Nad milijon tujcev se je zbralo tam in nekaj edinstvenega je nudil oni prizor, ko se je argentinska armada s svojimi častniki poklonila Kralju miru. 10.000 mož s častniki na čelu je dalo tem cerkvenim slovesnostim čisto poseben, dosedaj na evharističnih kongresih nepoznan obraz. Ko se je bil pripeljal državni predsednik Justo v generalski uniformi, spremljan od notranjega ministra in ministra za javna dela, ga je brezbrojna množica pozdravila z nepopisnim navdušenjem. Pred slovesnim opravilom so krstili štiri vojake novince, ki so jim kumovali višji častniki. Nato so pri štirih oltarjih ob vznožju orjaškega križa štirje odlični nadškofje opravili sv. daritev in med njo je do 100 duhovnikov obhajalo navzoče generale, častnike in moštvo... in zadonele so po širnem prostoru one besede, ki jih je prvi spregovoril pred davnimi, davnimi časi rimski oficir, stotnik iz Kafarnavma: Gospod nisem vreden...

Nepopisno lep dogodek poleg drugih neštetihi na tem kongresu. V tem času groznih strupenih plinov, častikraje, ovaduštva, brezprimernih škandalov... v tem našem veku, ko mamon-hudič prodaja orožje (da samo omenim levantinskega žida Bazila Zaharova, tega pravcatega bankirja vojne pošasti), ko se sklepajo kupčije s smrtjo, ko brezvestneži brez primere odstopajo za ceno zlata morilno orožje prijatelju ali sovražniku, ko oborožujejo crožni industriji vojsko svoje domovine in vojske njihovih nasprotnikov, ko ima oboroževalna industrija poleg velikega političnega vpliva na vlade tudi mogočno časopisje, s katerim širi v svet vesti in oboroževanju in njeni nevarnosti in imajo te vesti namen prevarati javnost, jo jo prepočiti z bojaznijo bojne nevarnosti, ko je mednarodna diplomacija premalo energična in sposobna, da ustvari pogoje za mir — se na odličnem katoliškem dnevu v Južni Ameriki klanja argentinska armada Kralju miru, se trka na prsa in ponižno vzklika: miru, miru o sveto Jagnje božje! In ves ta evharistični kongres kliče: nikoli več naj se ne ponovi na svetu Kajnova morija nedolžnih Abelov. Zanimivo je tudi to, da so bili na tem kongresu zbrani zastopniki in zastopnice skoraj vseh ras in plemenov na zemlji in to v znamenju Evharistije in miru.

Pa še en tolažilni dogodek zadnjih dni. 22., 23. in 24. septembra letos se je zbralo pri lurški votlini na Francoskem 70.000 bojevnikov, in to ne samo Francozov, marveč zastopnikov 20 narodnosti Evrope — tudi Nemci — torej nekdanjih prijateljev in sovražnikov. Francoski listi so prinašali zanimive kolone z naslovi: Les pèlerins de la Vierge et de la paix... Romarji Marije in miru. Pri tem smo konstatirali, da francoski listi, tudi odločno protiverski, niso mahali po teh bojevnikih s tistimi ostudnimi napadi in histerično-podlimi namigavanji, kot se je to godilo pri nas, ko smo se leta 1924. prvič zbrali na Brezjah in kot se to deloma dogaja tu pa tam še danes. Hranimo si to kot spomin kako nizkotni, zaslepljeni, fanatični so nekateri naši ljudje. Zbralo se je 70.000 mož, ki so štiri leta in več gledali smrti v obraz in tam skoraj polovica, sprejeli, kot je rekel junak general Castelnau: »... le compagnon divin de nos tranchées, božjega tovariša naših strelnih jarkov«. Imel je ta general, istega kora in vzlet iz iste kremenite skale, iz katere so bili izklesani stari znani evangelijski stotniki, dalje Sv. Sebastijan, sv. Martin itd., krasen nagovor in je med drugim izvajal tudi to-le: **Nikdar in nikoli nihče ne zdrobi** one vezi, ki veže trdno skupaj z našimi padlimi tovariši. Nikar ne kramarimo z bolestjo in ne barantajmo s slavo. Kaj so hoteli naši mrtvi? Da bi naši otroci (nos gosses), naši pobje nikdar in nikoli več ne doživeli vojne, marveč uživali mir, ne iz strahu, ne iz neke servilne podrejenosti, ampak pravi mir, ki odstranjuje vse kalne vire vojska, tistih vojska, ki pomenijo triumf brutalne sile, tiste vojne, ki bi danes pomenila samomor Evrope in iztrebitev tako zmagovalcev kot premagancev.

Mir zamore dati le oni, ki je rekel: Mir vam dam, svoj mir vam prinašam, ne kakor svet, **ampak moj mir!** Ta mir pa pomeni neizprosni boj človeškim strastem, napakam, hudobijam in zavrattnostim... Ta mir pomeni božjo milost, božjo dobroto... In da bi ta mir zakraljeval po svetu, zato smo prišli sem k tej lurški votlini. Poznamo zapreke, ki jih proti miru gromadi nadutost onega materijalizma, ki peha najbolj briljantne civilizacije v prepad in ravno zato smo danes ponoči prečuli na častni straži s svetim očetom vred pri tej lurški votlini. Sem smo prišli potem, ko smo preizkusili in se tudi bridko varali nad vsemi človeškimi idejami in sistemi, prišli smo k Tebi, Marija, prosit za mir. Da pacem Domine! Ali radi tega mi zanemarjamo svojo narodnost, ali tajimo svoje domovine? Vojna proži mednarodne probleme, ki jih ne sme prezreti noben narod. Zavedati se moramo vsi svoje odgovornosti pred Bogom brez egoizma, dobro vedoč, kaj mora vsakdo doprinesiti na žrtvenik kolektivnosti za prihodnost. Če je danes naše srce in naš pogled mednarodno usmerjen, no, to je zato, da ves svet prejme in črpa vse one kreposti in vrline, ki so lastne vsakemu izmed 20 narodnosti, ki so danes tu zbrane in vse tiste sile in energije, ki se pri vsakem narodu razvijajo v splošno blaginjo človeštva. Nismo prišli sem, da se poigrajčkamo ali žongliramo s tem ali onim praporom, ali ta ali oni prapor včerašnjih sovražnikov zaničujemo, ne, marveč prišli smo sem, da glasno povemo, da smo vedno pripravljeni dati Cezarju, kar je Cezarjevega, obenem pa neizprosno zahtevamo, da vedno in povsod Cezar dovoli dati Bogu, kar mu gre in kar je edino njegovo. Tovariši vseh pokrajin! Včerašnji sovražniki, današnji bratje v veri! Ponesimo nazaj v svoje domovine skupno z našimi prapori naše neizmerne upe krščanskih vojakov; mi bomo iztrgali (nous arracherons) po naših molitvah z nebes ta čudož: milost miru, in svet spoznavši prapočelo tega miru bo vzdihljal: Da, on je bil — zares on — Sin božji... Mi smo sejali v solzah in vzdihih — drugi naj žanjejo v radosti kipeči...

Fran Bonač.

»Složnost«

registrovana pomožna blagajna v Ljubljani.

S sklepom občnega zbora se je Samopomoč Zveze bojevnikov v Ljubljani razdružila. Na tem občnem zboru se je tudi sklenilo, naj se osnuje nova pomožna blagajna, ki naj bi nova pravila spravila v sklad z zahtevami kr. banske uprave. Zato so se vložila nova pravila, ki jih je potrdila kr. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani dne 5. oktobra t. l. Nova pomožna blagajna se imenuje »Složnost«. V kratkem dobe skupine bojevnikov, kakor tudi zapupniki in bivši člani Samopomoči Z. B. okrožnice in natančna navodila. Blagajna je že začela poslovati in naj se naslove vsa pisma na »Složnost«, reg. pom. blagajna, Ljubljana VII, Jernejeva ulica, kjer dobe tudi vsi, ki se zanimajo, natančna navodila, pravila in informacije.

ODBOR.

Pot v robstvo

Najkrajša pot s celine v domovino bi bila seveda iz Genove. Prav gotovo nas peljejo tja. Med različnim ugibanjem se je noč dokaj hitro približala. Prejšnjo noč nismo spali vsled nestrpnega pričakovanja odhoda, nocojšnji pa se je poleg vsega pridružil še »Urh«. Vriskanje fantov se je močno razlikovalo od dnevnega ter je bilo spremljano s ploho kletvic mornarjev, ki so bili s pospravljanjem komaj kos svoji nalogi. Ko sem dregnul tovariša (ime rajši zamolčim, ker sem se baje enemu tekom objavljanja teh zapiskov že zameril), ki se je neznansko drl, je dejal, pusti me, ko bom prazen, bo tudi tega konec. Ko smo ob nastopajočem jutru zlezli na krov, smo ugotovili, da bomo imeli lep dan. Jutro je bilo res krasno. Pluli smo po širnem morju, daleč proč od prav nič vidne suhe zemlje. Čudili pa smo se, da nas je kljub temu spremljala cela jata golobov, ki so vsak posedali na guga-joče se morje, pa prileteli zopet nazaj na ladjo. Kakor zamaknjeni smo zrlji nanje, pri tem pa smo se tudi srčno veselili, kajti vsekakor so bili to vendar znanilci suhe zemlje. Nismo se motili. Že po nekaj urah plovbe smo zagledali nejasno sivino v daljavi.

Prevzelo nas je nekaj nedopovedljivega. Vse je mrmralo suha zemlja, domovina; vendar pa je bila domovina še zelo daleč. Prvo, kar sem zapazil v daljavi, ko se je prikazala jasnejša oblika zemlje, je bil ognjenik. Nehote sem vzdihljal, Vezuv! Čeprav so tovariši neverjetno zmajevali z glavami, se je končno le izkazalo, da sem imel prav. Težko bi ga zgrešil, kajti prav dobro sem si zapomnil njegov obris v času, ko sem ležal v bolnici v Caserti. Na vprašanje tovarišev, zakaj plovemo v to smer, sem dejal, da najbrž radi obale, ker običajno raje plovejo ladje ob bližnji obali, če radi tega ne zgubijo na času, sicer pa sem menil, da se bomo skoro gotovo ustavili v Neaplju, da parnik odda pošto, izpopolni kurivo ni uredi tudi druge zadeve. Ni trajalo dolgo, pa smo se res znašli pred krasnim vele mestom Neapljem (Napoli). S parnika so vrgli vrvi na kopno, pa nas kar mimogrede privezali na ogromne stebre. Neapelj je res krasno in slikovito pristaniško mesto. V času, ko smo se tam mudili, je bilo zasidranih nebroj velikih ladij. Med tam zasidranimi vojnimi ladjami pa smo videli tudi nekaj avstrijskih. Na obali, ki je zelo lepo urejena, se je kmalu po našem prihodu gnetlo ob parniku mnogo raznih prodajalcev, ki so kričavo ponujali granatna jabolka, polže, kruh itd. Toda kaj kmalu so spoznali, da vlada med ladijskimi potniki »suša«. Radi tega so postali sila nezadovoljni. S svojim nerganjem so opozorili civilno prebivalstvo, da se nahajajo na ladji avstrijski ujetniki. Kaj kmalu je zvedelo to novico menda vse mesto. Po obali se je ob ladji pričel vršiti pravi mimohod. Občudovali smo to vrvenje in prodajali zijala na krovu. Toda ne dolgo. Kar naenkrat so se pričeli klici »abasso Austriaci« ter sploh vse polno sramotilnih, groženj polnih klicev, napram nam. Dvigati so se pričele pesti in dame, ki bi jih človek smatral za odlične, so strašansko vihte le pesti, pri tem krepko pljuvale kakor kakšni stari čikarji. Zato je kar iznenada prišlo povelje, vsi pod krov. Ko smo žalostni lezli v notranjost ladje, mi je nehote silila na misel toli opevana kultura našega soseda. Pa kaj hočeš toliko razmišljati, je menil prijatelj Jože. Ujetnik pač ni človek in je lahko izpostavljen raznim šikanam. Pravijo, da nesreča nikoli ne pride sama. Za tem prvim incidentom se je pojavil drugi, ki pa je bil mnogo bolj usoden, kakor pa pljuvanje »odličnih« dam. Neki ladijski podčastnik, ki smo se mu smilili, nam je zapupno povedal, da so nas nameravali izkrcati in prepeljati v neko taborišče v Južno Italijo ter da naš postanek v Neaplju ni bil slučajen. Ogorčenje prebivalstva, ker se je bilo namreč bati, da se nas pri izkrcavanju dejansko lotijo, pa je to začasno preprečilo. Izkrcanje pa zato ni bilo odloženo, temveč le prestavljeno na pozno nočno uro. Kaj se je zgodilo takrat v nas, v dušah onih, ki so bili že trdno prepričani, da smo na poti v domovino, ni mogoče popisati. Torej so nas le zopet prevarili, je šlo od ust do ust. Zamrl je zadnji smehlaj na dom mislečega tovariša, težka bol in negotovost se je naselila v naših srcih. Še malo poprej tako simpatično pozdravljeni Neapelj smo preklinjali vsi. Prvi, ki se je vzdramil iz težkih skrbi, je bil tovariš Andrej, ki je kleče in stisnjenih pesti proklel ves svet, ladjo in morje, pri tem pa poželel, naj nas vsaj morje pogoltne prej, kakor pa bi morali znova priti v novo in neznano ujetniško taborišče.

Ivan Rozina (dalje prihodnjič).

Zbor delegatov „Boja“

Na praznik 8. decembra t. l. se je vršil v Trgovskem domu zbor delegatov vseh bojevnikiških skupin in krajevnih organizacij (ki se po novih pravilih nazivajo vse enotno »skupine bojevnikov«). Zastopanih je bilo ravno 100 skupin po 280 delegatih, to je prav slaba polovica vseh enot. Ti so zastopali približno 15 tisoč članov. Kljub slabi udeležbi, katere je krivo pomanjkanje denarnih sredstev, je pa bilo zanimanje za zbor med članstvom prav živahno, kakor tudi v javnosti, ker so bile na dnevnem redu volitve odborov.

Od 8. do 10. ure se je vršila verifikacija pooblastil, kmalu po 10. uri pa je otvoril zborovanje predsednik Kuster, ki se je uvodoma spominjal tragično preminulega vladarja, nato je podal nekaj splošnih pojasnil. Za njim je nastopil tajnik Fabjančič, ki je v glavnem tolmačil nova pravila; blagajnik Zupan je podal blagajniško poročilo, ki je pa kljub težavnim razmeram še dokaj razveseljivo. Po poročilu preglednikov se je tov. Škrbec v ognjevitih be-

sedah zahvalil vsem dosedanjim kolektivnim enotam, odboru in pisarniškemu osebju za dosednji trud.

Na vrsto so prišle volitve. In dvorana, ki je bila do sedaj mirna in soglasna, je pokazala neko nervozno razpoloženje. In kar je potem iz tega bojnega razpoloženja nastalo že takoj v začetku volitev in še pozneje med volitvami — nas je bilo sram. Nočemo popisovati te žalostne zadeve, rečemo samo to, da smo vojaki in so nam zoprne take volitve. Doslej nam je bilo preklanje ob volitvah pri vseh naših bojvniških občnih zborih čisto tuje, bilo je samo soglasje, sloga, brezpogojno zaupanje do vsakogar, ki se je hotel udeležiti. Takega zbora kot je pa bil 8. t. m., si pa ne želimo več, kajti ni v čast ne bojujnikom, ne Boju. Ne bomo razglabljali, kdo je kriv in kdo ni maral sporazuma, rečemo samo eno: do takega bojnega glasovanja ne sme v Boju nikoli več priti, pa najsi bo užaljen Peter ali Pavel! Ali naj vodijo gibanje Boja osebe, ali naj ga vodijo načela? Mislimo, da bi morale biti osebe čisto postranskega pomena. Naj nam bo ta zbor v svarilo!

Po dolgotrajnem prerekanju in preklanju je prodrla končno odborova kandidatna lista s predsednikom Kustrom. Prvi podpredsednik je tov. Vidmar, drugi Matičič; I. tajnik Prezelj, II. Šturm; I. blagajnik Zupan, II. Knez, gospodar Rojina, arhivar Šifrer; odborniki: Fazarinc iz Celja, Drobnič iz Dobropolj, Kuhar iz Trbovelj, Zupančič iz Grosuplje, Fabjančič, Wagner, Lorgar, Štefe, Trpin iz Bevk, Onič iz Ribnice; namestniki: Pavlin, Osana, Škrbec, dr. Pihler, Lajovec, Ovtrata, Šmid. Razsodišče: dr. Hacin, Marinko, Gombač, dr. Gros, Šušteršič. Nadzorstvo: Ratej, Krulež, Maslnak, Česenj, Cerar.

Proti koncu so bile volitve v banovinski odbor, za katerega so določali kandidate delegati iz posameznih srezov. — Določitev članarine: 6 Din letno za posameznega člana; od tega odpade 3 Din za »Boj«.

Naj omenimo h koncu, da so imeli pred tem zborom sestanek delegati starih bojvniških skupin, ki so prečitati nova pravila, jih odobrili ter sklenili soglasno, da najkasneje do konca marca prihodnjega leta sprejmejo nova pravila ter pristopijo v »Boj«.

Slavoljub:

Naša pravica

V 5. številki letošnjega Pl. Vestnika, na strani 138, stoji: »Moramo pibiti, da se slovenska inteligenca ni brigala za Beneške Slovence, kakor se je malo ali nič zanimala za Koroške; temu je pripisati, da se Beneški Slovenci prav nič, Korošci pa premalo čutijo Slovence... Beneška Slovenija je ostala odtrgana veja, prepuščena vplivu italijanske civilizacije in kulture. Slovenci nimamo danes niti pravice, reklamirati Beneško Slovenijo zase.«

K tem besedam je vsekakor treba napraviti nekaj pripomb. Kar se tiče brige in zanimanja za obmejne Slovence, so se vsekakor storile napake. Premalo smo se poznali med seboj, premalo smo se brigali drug za drugega, premalo smo si pomagali med seboj. Z eno besedo: Premalo je bilo med nami narodne, bratske vzajemnosti. Pri narodu bi moralo biti kakor pri dobri družini: poznajo se med seboj, brigajo se drug za drugega, radi se imajo med seboj in pomagajo si medsebojno. Vse člane družine veže vez družinske vzajemnosti.

Tudi narod je velika družina in med pripadniki naroda mora vladati narodna vzajemnost. Eden za vse, vsi za enega!

Če pisec zgoraj piše, da se je narod premalo brigal za obmejne brate, to vsekakor ni bilo v redu, kajti bilo je proti dolžni vzajemnosti, ki mora vladati med pripadniki naroda.

Narod je družaben organizem, družabno telo. In kakor si udje telesa med seboj pomagajo, tako si morajo tudi udje narodnega telesa med seboj pomagati. Biti mora pri

družabnem telesu kakor pri človeškem telesu, v katerem tudi vsak ud ne živi samo zase, marveč tudi za druge. Zato posamezni udje — kakor pri človeškem telesu — ne smejo biti brezbrizni do drugih, bolnih, mrtvih ali ločenih udov.

Nemški jezuit Georg von Sachsen je zapisal (»Schönere Zukunft«, št. 37, 1933): »V smislu božjega reda sem svojim sonarodnjakom bližji nego drugim bratom na svetu. Dolžan sem jim posebno ljubezen. V tem smislu velja beseda severnonemškega nacionalističnega pesnika Selchowa tudi za nas: Rojen sem, da nemško čutim, sem popolnoma vpostavljen na nemško mišljenje. Najprej pride moj narod, in potem drugi mnogi, najprej moja domovina, potem svet.«

In ko so pred 11 leti hoteli napraviti iz nemškega Porrenja nekak francoski »Pufferstaat«, tedaj so se temu uprli vsi nemški rodoljubi, njim na čelu tamošnji katoliški škof, in so se borili za nedotakljivost in neokrnjenost nemške narodne zemlje.

Kaj pa naša narodna zemlja? Ali smo jo branili z isto vnemo, kot branijo drugi narodi svojo zemljo? Tudi narod je dolžan ohraniti svojo zemljo potomcem. Kajti, kaj je narod brez zemlje? Narod brez zemlje mora propasti. Imeti moramo pogled uprt na celokupno našo zemljo, torej tudi na zemljo obmejnih bratov. Tudi ta zemlja je last naroda, torej tudi naša last. Nenaravno je, iztrgati narod in njegovo zemljo. Tudi tukaj velja: **Kar je Bog združil, naj človek ne loči!**

Zakaj se Beneški in Koroški Slovenci premalo čutijo Slovence? Kar zadeva poslednje, povem iz izkušnje tole: Ne zahtevajte čudežev! Koroški Slovenci so se pred 50 leti z dušo in telesom čutili za Slovence. Rožani so rekli: »Mi smo Sovéjnc'«, Podjunčani pa: »Mi smo Sovéjci ali Sva-vejci«. Danes seveda jih je med Koroškimi Slovenci mnogo, ki so narodno brezbrizni ali ki sploh nočejo več biti Slovenci. A kdo je kriv? Šola je kriva, šola-ponemčevalnica, ki so jo Nemci pred 60 leti Slovincem na Koroškem usilili! Ne bodimo abotni! Treba je razmere poznati! Pa kdo bo trdil, da zdaj svojih nezavednih bratov na Koroškem ne smemo več reklamirati zase? Z brezobzirnim nasiljem so nam jih izneverili — smo mari vsled tega izgubili pravico do njih? Če mi kdo ukrade konja, sem mari vsled tega izgubil pravico do njega? Sila ni podlaga za pravično pridobljeno posest. — Dajte Slovincem na Koroškem slovensko šolo, pa bodo zopet postali dobri Slovenci. Če nemški učitelj slovenskim otrokom dan na dan, vsak dan po pet ur, in leto za letom vtepa nemški jezik in nemško mišljenje v glavo — kako naj ostane ljudstvo še narodno zavedno? To je enostavno nemogoče! Vkljub vsemu temu brezobzirnemu nasilju pa imamo mi pravico to ljudstvo reklamirati zase, kajti: **Kar je Bog združil, naj človek ne loči!**

Na sveti večer

Kriki so se podili v noč, ko je poveljnik stotnije z zamahom roke ustavil četo. Eno uro odmora. Izmučeni in sestradani so popadali v brozgo in sneg. Dan se je izgubljal v mrak. Drobne snežinke so se podile v vetru. Na križišču ceste je stal križ. Bradat vojak se je pognal iz vrste in se izgubil v obcestno koč. Narednik stotnije je kričal za njim. Nekateri so glodali komis, drugi so topo gledali v noč. Vsem pa se je izražal čuden izraz na bledeh obrazih, kajti bližal se je sveti večer, mir ljudem na zemlji. Kdo ve, kje bodo proslavljali sveti večer? Od jutra do večera naprej in nazaj, da se nihče ni spoznal. Divji kriki. Dva huzarja in narednik so suvali bradatega vojaka. Ta se je branil in topo buljil predse. Na cesti se je pojavil poveljnik stotnije, koščen, jeklen obraz.

Kaj je tu? Infanterist X je ukradel huzarjem komis. Obraz poveljnika je dobil še bolj kamenit izraz.

Mlad huzar z mongolskim tipom je razlagal nekaj poveljniku in ta ga je razumel. Kot blisk je v poveljnikovih rokah zabliščal samokres. Bradati se še ni zavedel položaja, ko je smrtno tišino

presekal kratek pok... Mož je zakrilil z rokama, zagolčal, na čelu se je pokazala krvava kaplja in se pocedila po obrazu. Sedel se je in obležal.

Brez volje je nastopila stotnija. Vojakom so klonile glave, stiskali so kopita pušk. Mimo križa je korakala stotnija in se počasi izgubljala v daljavi.

Široka cesta, posuta z razno mrhovino in navlako, se je vila v neskončnost. Marširali smo že dva dni. Danes so govorili, da se utaborimo prav na sveti večer. Bilo nas je trojica iz Trboveljske kotline. Stotnija se je ustavila na sneženi cesti. Pred nami se je zablestel križ v vsej svoji prelesti. Čete so se porazgubile po kočah in stajah male podkarpatske vasi. Prvo kočjo ob cesti smo zasegli naša trojica in še nekaj tovarišev. Star možiček in mlado 17letno dekle sta nas v prvem hipu prestrašila. Obema je odsevala groza z obraza. Naša slovenska govorica pa ju je kmalu spravila v dobro voljo.

Tovariš Tone, fant od fare, hoteč se prikupiti dekletu, ji je podaril veliko srce iz lecta, ki ga je ukradel nekemu židu. Ko smo se nekoliko ogledali, smo opazili, da je tukaj še več vajakov stanovalcev, sodeč po razni vojaški šari. Na vprašanje, kdo je tukaj, nam je dekle z grozo opisalo dogodek, ki se je izvršil pred dvema urama. Bradati neznanec je ležal pod križem, na čelu drobna kepa strjene krvi. Eden tovarišev je prinesel šatorko, da smo ga pokrili.

Slabotni krik ženske nas je zdrnil iz odrevenelosti. Vsi hkratu smo se obrnili proti koči, Tone pa je že hitel z velikimi koraki svoji mladi prijateljici na pomoč.

Zverem podobno tuljenje je pričalo, da se godi nekaj posebnega. In res, Tone je le predobro opravil; boljšega zaščitnika bi dekle ne moglo dobiti. Ko smo prišli do kočje, je naš Tone pestil dva huzarja. V borbo se nas je hotelo še več vmešati, pa huzarja sta jo tuleč popihala, mi pa smo zmetali vso šaro premagancev ven na sneg.

Jedva smo končali vse priprave za božično drevesce, ko se odpro vrata, na pragu se prikaže naš stotnik. Kaj se godi? Njegov trdi naglas nas je trenutno osupnil, posebno ko smo zagledali za njim več huzarjev. Pozor! Usločil sem hrbet in javil stotniku raport. Začelo se je zasliševanje. Ko sem mu razložil vse, se je sočutno ozrl na dekleta, prijel za uho Toneta, nam želel vesel božič in razgnal huzarje. Ko je odšel, smo kričali vsi križem ter si prisegli večno tovarštvo.

Zmotil nas je ordonanc z butelko ruma. Odkod? smo ga vprašali začudeni. To pošilja gospod stotnik. Živio! je zaorilo po zakajeni sobi. Tako smo proslavili sveti večer v Karpatih v letu 1914., kuhali čaj in prepevali pesmi.

H e r m a n K u h a r.

Dopisi

Drevo pietete in prisrčnega tovarštva. Ne bom šablonski opisoval naših prireditev zadnjih dni, ampak dejal bom, da sem se ves vever in na duši zdrav vsikdar vračal s teh svojih »turnej za božji lon in za božji tron«, kakor imenujem jaz vsaj tisti del pietetnih svečanosti in naših nastopov, ki pripadajo meni. »Ali se še nisi naveličal«, me večkrat vpraša ta ali oni, rekel bom: škric; kajti preprosto kmečko in delavno ljudstvo ni še pozabilo svojih mrtvih in padlih sinov in se tudi še ni naveličalo moliti zanje, venčati njihove spomenike in budno, na živi straži src in duš, na nje misliti. Govornik črpa navdušenje in silo svojih izvajanj iz ljudstva samega, kot črpa kmet iz lastne grude svojo nezlomljivo moč kljub vsem viharjem, ki se pode preko njegove očetnjave. »Vse je vihar razdjal, narod pa vedno stal!« Koliko napadov je že sikalo tudi proti moji osebi, in sicer iz najbolj komunistično in zopet najbolj nacijskistično usmerjenih taborčkov, ampak prav mož drži zlato sredino. Tisti hip, tisti hip, ko bi pa čutil iz ljudstva samega mig: »sedaj pa je dosti, nisi oče na mestu«, bi se umaknil takoj. Za enkrat mi tovariši z našim ljudstvom vred še zaupate in zato še uglašam, kot svoj čas David, harfo pesem žalostink in še odmeva po naših zborovanjih naš »gore Gebboe« namreč: Oj Doberdob! Naj omenim D. M. v Polju. Možje kot skala triglavska. Pa čeprav naleti na težkoče od strani ljudi, ki bi morali pietetne svečanosti za padle z vso dušo podpirati, ne klonijo. Vsa Marijina cerkev je bila en sam utrip srca: skoraj, skoraj se vidimo v boljšem življenju. In Dol nad Ljubljano. Četa kladivarjev Makabejcev, ki jih nobeno lajanje cuckov proti naprej drvečemu in stremečemu avtomobilu, niti za malo ne premoti. Pa smo zleteli s kolesom 25. novembra v divne Moravce. Hej, cerkev polna fantov kadrovcev in mož preizkušenih v bojih vojne in življenja. »Frangar non Flectar! Stro naj me,

a ne odneham.« Saj ni čuda. Gospod dekan Cegnar je tudi naš vojni tovariš in sedaj nad vse ljub čuvar src in duš te župnije. Na prvo adventno nedeljo pa nas je objel naš planinski svet: Selca nad Škofjo Loko. Saj tam je ja fantoval naš Urek in njegov duh še budi ondote borce. Sama možnost, prisrčnost... Prelepi spomini. Končno pa še enkrat k Mariji v Rajhenburg, naš Lourdes. 9. decembra. Strmiš in gledaš: veličastna bazilika, brkati, odločni možje rudarji pa bajtarji; žene, dekleta kot Bernardka. Beseda se je sama užigala. S kakšnim sijajem gore, tovariši iz Rajhenburga, vaše rudarske jamščarice. Z večjim in mogočnejšim nego vse električne žarnice prižgane bogu mamonu in Veneri v razkošnih dvorih. — Petje povsod prav posrečeno: fami fantje in možje, disciplina vzorna; kot vsi naši nastopi doslej, tudi ti v vsakem oziru neoporečni. Tudi občni zbori so povsod potekali v redu in slogi. Za letos odložim harfo, pa v roke potno palico in na Doberdob zopet po praznikih in na sv. Mihael in k Soči in kje na krvave dobrave. Povem jim tam, med tuljenjem burje, da niso pozabljeni, ne, ampak nam pri srcu, kot še nikoli prej. Vam pa, tovariši dragi božjega miru, veliko potrpežljivosti in jeklene vztrajnosti za Božič in Novo leto!

Fran Bonač.

Občni zbor Trboveljske skupine bojnikov. V nedeljo, dne 2. decembra t. l. se je vršil v dvorani gostilne Ane Forte na Vodah redni občni zbor, katerega je posetilo okrog 600 članov bojnikov. Zbora so se udeležili tudi tovariši iz Ljubljane, Zagorja in Hrastnika. Tovariš predsednik pozdravi vse navzoče, posebno pa še odposlance »Boja« iz Ljubljane tov. Kafola in Potrata in ostale goste. Uvodoma predlaga tov. predsednik, da se odpuščjeta brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in regentskemu svetu, kar se je soglasno in navdušeno sprejelo. Spominja se tudi smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. s spominskim govorom, kateri se zaključi s trikratnim klicem Slava! in z dveminutnim molkom. Potem počasti umrle naše tovariše občni zbor z enominutnim molkom. Nato preide predsednik na dnevni red in poda poročilo o delovanju organizacije v preteklem letu. Odobri se poročilo tov. podpredsednika Kuharja o izvršenih formacijah v organizaciji. Sledila so poročila tov. tajnika, blagajnika in drugih funkcijonarjev. Tov. Kafol iz Ljubljane spodbuja v vznešenih besedah člane za nadaljno vzorno delo organizacije, nakar prečita pismo tov. Vidmarja iz Ljubljane, v katerem orisuje načela organizirane sile za zmago pravice in poštenja v vsem javnem in zasebnem življenju. Apelira na tukajšno skupino, naj bo, kakor doslej, vzor in ponos naše bojvniške armade. Konča s pozivom, naj bomo vsem našim bojnikom vzpodbuda k odločnosti in borbenosti za delo in vztrajnost. Besedo dobi tov. Potrata iz Ljubljane, ki je pozval bojvniško mladino, naj se zaobljubi, da bo sledila naši začrtani poti. Nato se preide na volitve novega odbora. Za predsednika je bil soglasno izvoljen dosedanji predsednik č. g. profesor Miroslav Ratej. Ostali odbor se je izvolil po okrožnih oddelkih. Odbor se bo pri prvi seji konstituiral. Pri slučajnostih apelira tov. predsednik na člane, da se udeleži popoldan pogreba umrlega tov. Vojeteta Martina. Izrazila se je tudi zahvala tov. Kolbeznu za brezplačni društveni lokal. Ker so se nekateri odborniki odpeljali opoldan v Ljubljano, se je občni zbor zaključil ob pol dvanajle: podpredsednik Herman Kuhar, tajnik Franc Zupan, namestnik Jože Pevc, blagajnik Marko Rep, namestnik Ferdo Kunstl, gospodar Franc Misli, načelnik prireditvenih odsekov Andrej Zemljak, načelnik prosvetnih odsekov Žani Miklavčič. Za strokovno organizacijo so priprave v polnem teku in se bo na prihodnjem izrednem občnem zboru vse že definitivno sklenilo in uredilo.

Trbovlje. Dne 19. novembra t. l. smo spremili k zadnjemu počitku žalostno preminulega bojnega tovariša Antona Bučevca. Mati zemlja je zopet sprejela v svoje naročje žrtev svetovne vojne. Tovariš nam bo ostal v dobrem spominu, dokler se ne snidemo na zbirališču vseh vojnih trum v večnosti. Staršem, bratom in sestram pa naše iskreno in globoko sožalje. — Smrt kosi naprej v naših bojvniških vrstah. Tovariši zapuščajo dolino solz drug za drugim in se zbirajo v onostranstvu v čete, bataljone, v

armado silnih nekdanjih zemeljskih borcev. Dne 2. decembra t. l. so čete bojevnikov izkazale zadnjo čast umrlemu tov. Martinu Vojetu. Naravnost ganljivo je, s kako ljubeznijo so tovariši petega odreda izkazali svojo res tovariško čast blagopokojnemu. Njegovi zapuščeni družini so zbrali med sabo in na občnem zboru večjo vsoto denarja in s tem podprli ubogo vdovo, ki živi v veliki stiski. S tem se je ponovno pokazalo, da vlada tovarištvo med nami. Pogreba so se udeležili v zelo velikem številu naši tovariši. Pri pogrebu je sodelovala tudi železničarska godba »Sloga«, kateri se najtopleje zahvaljujemo za njeno sodelovanje. Naš pevski odsek je pod vodstvom g. M. Škorjanca zapel ganljive žalostinke. Najiskrenejša zahvala tudi našemu č. g. župniku Gašpariču za zadnje tolažilne besede ob odprtem grobu. Od ranjkega se je poslovil tudi njegov prijatelj in tovariš Lubi v iskrenih besedah.

Zagorje. Skupina bojevnikov Zagorje ob Savi vabi članstvo, da se z vso gotovostjo udeleži občnega zbora, ki je določen za nedeljo, dne 23. decembra t. l. ob pol 10. uri dopoldne v »Kino« dvorani. Na občnem zboru bo možno slehernemu članu dobiti točno sliko o našem dosedanjem delovanju, istočasno se bodo obravnavala tudi vprašanja, ki se tičejo vsega članstva v bodoče. Med drugimi vprašanji bo na dnevnem redu tudi osnutek posmrtninskega zavarovanja, kar je za večino vevlačnega pomena. Na občnem zboru bodo z gotovostjo poročali tudi tovariši iz Ljubljane. Ker je predvidena sprememba naših pravil v najkrajšem času, bodo slednja poročila še prav posebno važna. Naj ne bo člana, ki bi se občnega zbora iz kakršnegakoli razloga ne udeležil! V poslednjem času je tukajšnja skupina priredila dva članska sestanka, in sicer za tovariše v Kotredežu dne 25. novembra, za tovariše iz Sv. Urha dne 2. decembra t. l., za tovariše na Lokah in Kisovcu dne 9. decembra t. l. Skupno s tukajšnjo Vincencijevo konferenco je naša skupina s 1. decembrom otvorila javno kuhinjo. Slednja oskrbuje za enkrat 18 oseb s tečno opoldansko hrano. Z ozirom na slabe razmere, ki vladajo v naši dolini, bo treba naznačeno število znatno dvigniti, zlasti ako se bo zima količkaj zaostila. Že ob tej priliki omenjamo, da se bo z ozirom na navedeno okolnost naša skupina v najkrajšem času obrnila do drugih tovariških skupin v tej zadevi s posebno okrožnico. Priporočamo se, da omenjene okrožnice gotovo nihče ne prezre! Več o stvari bo v okrožnici sami.

Razno

Vojni invalidi so v Parizu demonstrirali, ker jim je hotela vlada znižati invalidnino. Policija jih je hotela razgnati, toda invalidi so zgrabili svoje palice in berglje ter se udarili s policijo. Bilo je mnogo težko ranjenih.

Na perzijsko-afganistanski meji je prišlo do velikega spopada med Afganistanom in Perzijo. Afganistanske čete so vdrle na perzijsko ozemlje in izropale več vasi. Baje so odpeljali s seboj nad 1000 kmetov in kmetic. Nato so vasi požgali. Škode je nad deset milijonov dinarjev. Perzijska vlada je takoj zahtevala pojasnila od vlade v Kabulu.

Med Paragvajem in Bolivijo v južni Ameriki traja še vedno vojno stanje. Po zadnjih vesteh so zmagali Paragvajci in je Bolivija popolnoma poražena. Pomniti je treba, da je Bolivija mnogo večja kot Paragvaj ter da je ona tudi vojno začela, dočim je Paragvaj prosil za posredovanje Društvo narodov in se Bolivija ni hotela pokoriti sklepom zveze narodov.

Abesinija je že dalj časa skrivnostna dežela, po kateri hrepeni Italija. Nedavno je obiskal italijanski kralj italijanske kolonije v Afriki, da s svojim nastopom utrdi moč in oblast Italije. Tudi sporazum med Francijo in Italijo gre v tem pravcu, da bi Italija dobila čim več ozemlja južno od Tripolisa čez Saháro proti abesinski meji. S tem naj bi Italija to deželo zagrabila od dveh strani (So-

malija-Tripolis) in bi tako po mnenju italijanskih politikov postala lahek plen za Italijo. Vendar je odpor Abesincev proti tem načrtom zelo velik, kar spričuje dejstvo, da so se vršili že obmejni boji in so bili Italijani premagani od abesinskih čet. Vršili so se pa v več krajih Abesinije ostri nastopi in demonstracije proti Italiji. Baje diše Italiji najbolj bogati rudniki zlata in platin, ki so v Abesiniji zelo obsežni, vendar jih še dovoljno ne izkoriščajo.

•

»Ognjena žica«. Letos na Vidov dan je izšla v Mariboru drobna knjižica z gornjim naslovom. Knjižica podrobno opisuje prvo in drugo soško bitko, posebno še trpljenje vojnih telefonistov. Knjižico je spisal tov. Iv. Matičič in jo članstvu toplo priporočamo. Naroča se pri upravi »Razorov«, Maribor, Deška meščanska šola, za izredno nizko ceno Din 2'— komad ter poština.

Usem naročnikom, dopisnikom, članom skupin bojevnikov in krajevnih organizacij „Boja“ ter prijateljem vesele božične praznike in srečo v novem letu.

Konzorcij, uredništvo in uprava lista „Bojevnik“

Slovenci in Jugoslovani smo! Že zaradi svojih bratov onstran mej naše države v tujini hočemo in moramo Slovenci ohraniti svoj jezik, svoje narodne posebnosti in svojo vero. Naše stremljenje in hotenje je, da postanemo vsi svobodni, zedinjeni in srečni eno telo in ena družina. Gospodarsko močni in narodnostno bogati bomo šele tedaj, ko nam bo zopet odprta pot v svet na morju!

**Zelo primerna
BOŽIČNA DARILA!**

•

Največja izbira!

•

Oglejte si naše izložbe!

**A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA**

Vse naše tovariše pozivamo, da se pri nakupu blaga in v poslovnih zadevah obračajo na trdke, ki oglašujejo v našem listu.

V 24 URAH barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

**TOVARNA JOS. REICH
LJUBLJANA**

FABIANI & JURJEVEC

MANUFAKTURNA TRGOVINA

LJUBLJANA

STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 5

TEOD. KORN, LJUBLJANA

(Preje Henrik Korn) **POLJANSKA CESTA 8** Ustanovljeno 1852

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar
Instalacija vodovodov in centralne kurjave
Naprava strelovodov
Kopališke in klosetne naprave

„STAKLO“ B. Tober

tovarniška zaloga:

Akc. spol. První česká sklarná, Kyjov (ČSR)

Ljubljana, Sv. Petra cesta 85

Na zalogi imam: medicinsko steklo, stavbno steklo in steklenice za vkuhanje značke „Hermetic“. Dobavljam steklo po načrtih!

POZOR! POZOR! POZOR!

Za nakup finih in priprostih božičnih in novoletnih daril za male in odrasle, po nizki ceni, v bogati izberi, se toplo priporoča trdka

F. M. SCHMITT

LJUBLJANA

Pred škofijo 2

Lingerjeva 4

Oglejte si brezobvezno blago in cene!

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO ŽELI

IVAN ROZINA

trgovina z barvami

LJUBLJANA - TYRŠEVA CESTA 14

Vse dopise, naročila in oglase pošiljajte na uredništvo in upravo »Bojevnika«, Ljubljana, Poljanska cesta 20

MANUFAKTURNA IN MODNA TRGOVINA

J. OLUP

LJUBLJANA, POD TRANČO ŠT. 1

Velika zaloga moških oblek in perila. Lastna industrija „TRIGLAV“. Obleke in perilo izdeluje tudi po naročilu.

Prvovrstna izdelava in najnižje cene.

Na zalogi ima tudi sukno, kamgarne, kontenino itd. iz prvovrstnih tuzemskih in inozemskih tovarov.

Za bojevnike pa poseben znaten popust!

Skoraj 200 let na tukajšnjem trgu po znano nizkih cenah vodeča trgovska hiša

Kaj vse dobite pri nas?

Pletenina
trikotaža
damsko
perilo
moško
perilo
nogavice
rokavice
ovratnike
samoveznice

Porcelan, steklo
kuhinjska
posoda
aktovke
damske torbice
nahrbtnike
turistovske
potrebščine
toaletne
potrebščine

Damske plašče
damsko
konfekcijo
predpasnike
kuhinjske
potrebščine
otroške igračke
norimberško
blago
čevlje vseh vrst
iz lastne tovarne

Trgovska hiša

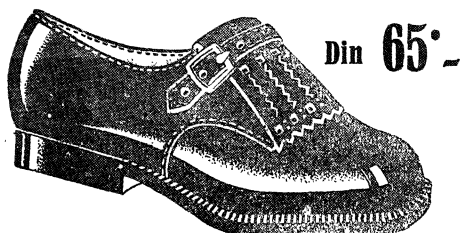
ANT. KRISPER

LJUBLJANA

Stritarjeva ul. 1-3

Mestni trg 26

NIZKE CENE!

Din 65.-

Priljubljeni sportni čevlji za šolsko mladino s prvovrstnimi usnjenimi podplati

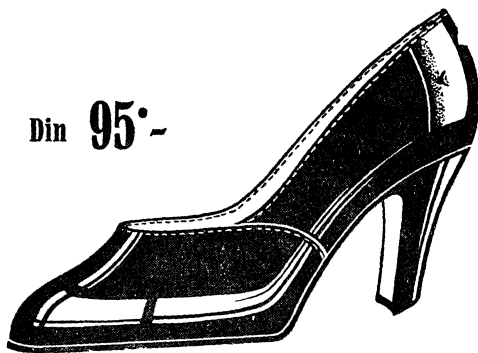
Št. 26-28 Din 65.-
 „ 29-30 „ 85.-
 „ 31-35 „ 95.-
 „ 36-39 „ 125.-

Din 75.-

Jamstvo za zdravje Vaše dece.

Št. 25-30 Din 75.-
 „ 31-35 „ 95.-
 „ 36-39 „ 125.-

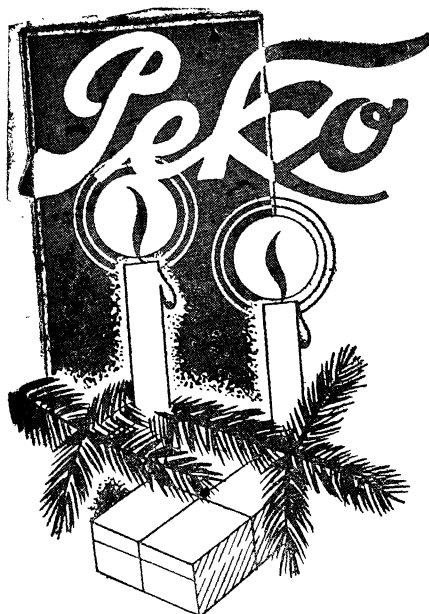

Din 95.-

Okusni ženski čevlji: na zapono ali v salonski obliki, z visoko ali nizko peto, rjav ali črni boks.

Lakasti Din 125.-, 145.-

Velika izbira, nizke cene in prvovrstna kvaliteta nogavic, higijeničnih „Lufa“ vložkov, kopit, Peko-krem, politur in ostalega pribora omogočajo najcenejši nakup!

Priljubljeni praktični darovi za

BOŽIČ

Visoko-kvalitativni čevlji od običajnih do najfinejših vrst!

Pazite na svoje zdravje!

Peko usnjena obutev Vam jamči zdrave noge!

Naše lastne prodajalne nudijo bogato izbirno čevljev za vsak okus in vsak žep!

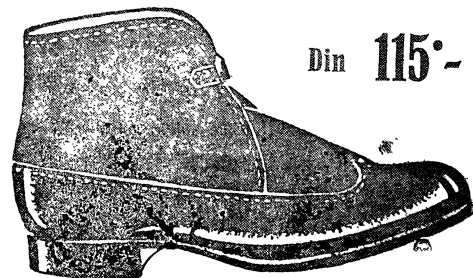
Oglejte si in kupili boste prvovrstne smuške in gorske čevlje!

Kupujte naše goodyer čevlje, ki jih izdeluje v Jugoslaviji samo

PEKO

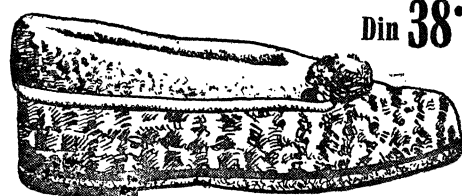
goodyer čevlji so najboljši čevlji na svetu!

PRVOVRSTNA KVALITETA!

Din 115.-

Toplota in zdravje za občutljive noge so naši priznani melton čevlji

Din 38.-

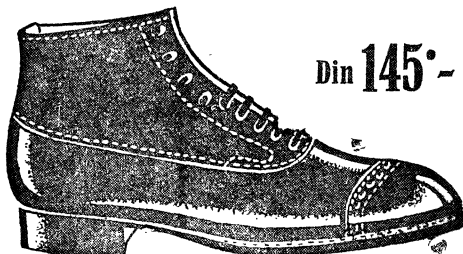
Udobne tople copate iz velblodje dlake, neobhodno potrebne vsakomur za oddih po napornem dnevnem delu.

Din 75.-

Velika izbira snež in galoš vseh vrst in naj-novejših oblik svetovno poznanih znamk

TRETORN, RIGA-QUADRAT itd.
 Od Din 75.- dalje.

Din 145.-

Za elegantne gospode v slabem vremenu.
 Izborni podplati.

PRVOVRSTNA KVALITETA!

NIZKE CENE!